

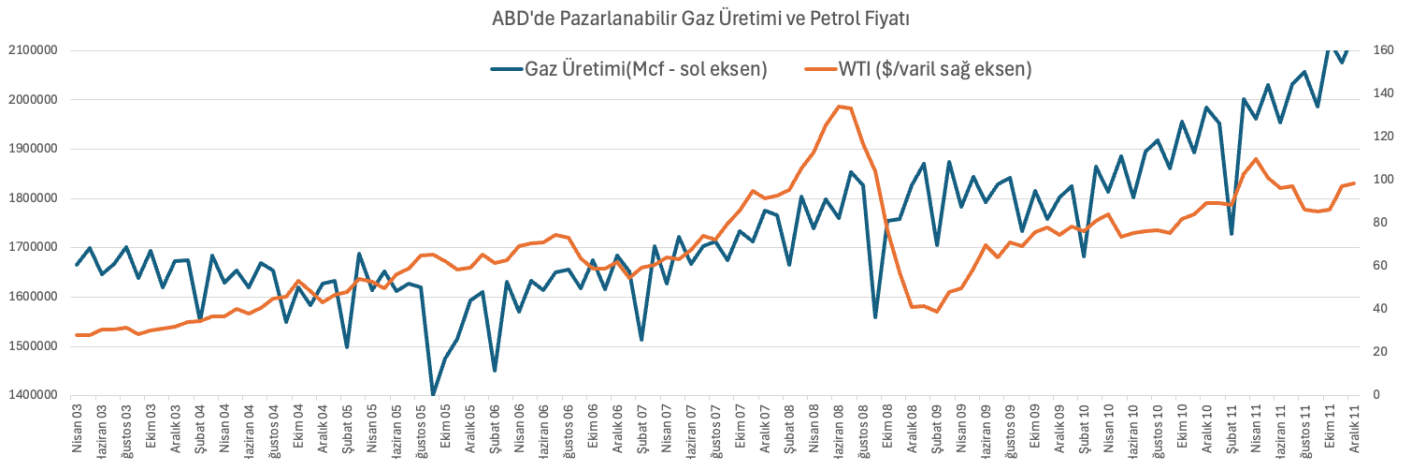
Enerji İstatistik Notu 42: Petrol ve Gaz Üretimini İlişkisi

Tek cümle: “Avrupa gaz kontratlarının 2007-8 döneminde petrolün başına geldiği gibi, bir enflasyon koruma aracına dönüşmüş olması olabilir.”

Bariş Sanlı, barissanli2@gmail.com

Bu notun ana mesajı, önümüzdeki yıllarda ABD petrol ve gaz üretiminde, bu iki kaynaktan herhangi birinin fiyatının beklentilerin çok üzerinde artması durumunda, diğerinin fiyatı düşük olsa da ikisinin birden üretiminin artacağıdır. Örneğin, gaz fiyatları yükselirse, petrol fiyatları düşse de ABD üretimi artmaya devam edebilir. Bir noktaya kadar.

2009 yıllarında IAEE, uluslararası enerji ekonomistleri derneği dergisinde okuduğum bir makalede, petrol fiyatının zirveye çıktığı 2007-2008 yıllarında sırf petrol üretimini arttırmak ve daha çok kazanmak için her türlü üretimin arttırılmaya çalışıldığı bunun sonucunda da gaz üretiminin de (petrolle birlikte gelen) arttığı anlatılıyordu. Makaleyi tekrar bulamadım. Ama benzer veriyi aşağıdaki grafikte¹ bulabilirsiniz. Petrol ve gazın birlikte olduğu kuyularda gaz ekonomik olmasa da, petrolün maliyetinin çok üzerinde bir fiyatı var ise petrol üretimi artarken istenmese de gaz üretimi artıyor ve hala ekonomik.

Eğer dikkatli bakılırsa 2008 Temmuz’a kadar hatta 2008 sonu 2009 başına kadar gaz üretimi artmaya devam etmiştir. Tabii ABD üreticileri üretimlerini fiyatlar yüksekken hedgeledikleri veya kredi verenlerin, şirket yönetimlerinin bunu bekledikleri durumlarda, o yüksek gelir etkisi bir süre daha devam eder. Çünkü fiziksel petrol fiyatı düşse de, 3-6 ay önceden üretiminin %50’ini finansal ürünlerle korumaya almış bir üretici bu durumdan çok etkilenmeyebilir.

Ama yüksek petrol fiyatların yukarı kaldırdığı bir gaz üretimi olduğu net olarak görülebiliyor. Şeyl gaz devrimi ise 2010’larda kalkışa geçiyor.

Bugüne gelirse, Permian’daki petrol kuyularından (petrolle birlikte gelen) gaz üretimi 2013-2023 arası neredeyse 13.2 bcf/d (milyar fit küp/gün) artmış. Bizim birimlerle günlük 400 milyon m3/gün. Türkiye’nin en soğuk günlerdeki tüketiminin 1.4 katı gibi diyebiliriz².

¹ <https://www.eia.gov/dnav/ng/hist/n9050us2m.htm>

² <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=61043>

Bu 13.2 bcf/d artışın %65'i daha fazla petrol üretiminden, yani petrolle birlikte gelen gaz miktarının da artışıdır. %35'i ise Permian'da petrol üretimi arttıkça daha hafif, daha gazlı bir üretim yapısına geçmesinden gelmektedir. Mesela 2013 yılında her 1 varil petrolle 2000 fit küp gaz üretilirken, bu rakam 2023'te Permian genelinde 3000 fit küp gaza çıkmıştır. Son yayınlanan EIA raporlarında da Permian'da 4000 fit küp'e çıktığı belirtilmektedir³.

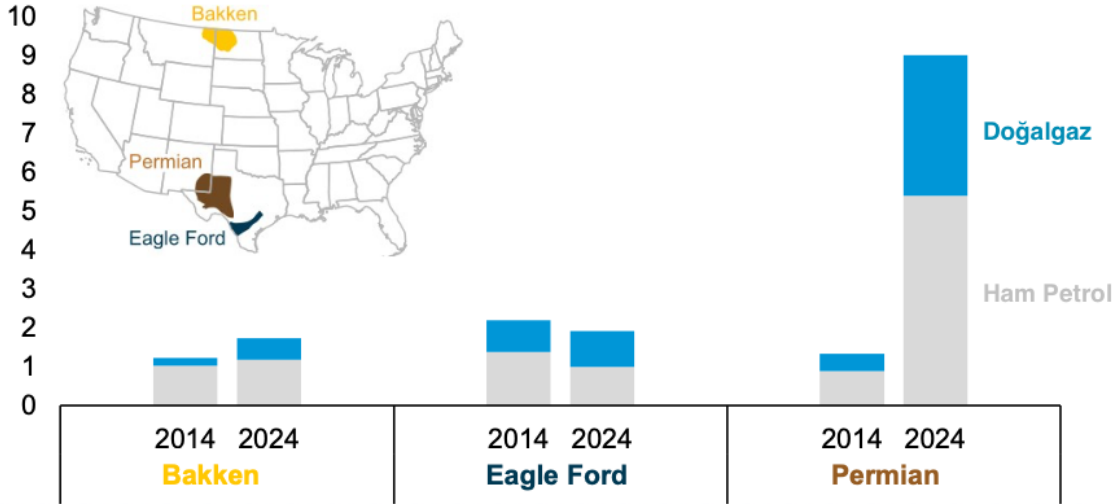

Figure 1 - ABD'de formasyonlarda ham petrol ve gaz üretim artışı, milyon varil petrol eşdeğeri (Kaynak: EIA)

Şimdi ana noktalara geleyim:

1. ABD 2023 yılında ortalama 12 bcf/d LNG ihracatı yaptı. Bu yıl ortalamasıydı. Yıl sonunda bu rakam 14 bcf/d civarındadır⁴.
2. Bu rakamın üzerine, izinler durdurulmadan önce, 48 bcf/d yeni izin verilmiş kapasite var. Yani neredeyse 3 misline yakın, anlaşma göstermiş ve izin almış LNG ihracat kapasitesi vardır. Bu da 1.3 bcm/gün, yani 40 günde neredeyse Türkiye'nin tüm yıl gaz tüketim talebi kadar ihracat demektir.
3. Bu 48 bcf/d, Henry Hub veya TTF endeksli ise, Henry Hub fiyatı 5-6 \$/mmbtu olsa da gaz talebi olacaktır demektir. Muhtemelen bunların bir kısmı üreticilerle de anlaşmış olabilir. Yani ek gaz üretiminin önemli bir kısmının anlaşması yapılmış olabilir.
4. Eğer gaz üretimi bu kadar artacak ise, 2007-2008'lerin tam tersi bir durum gerçekleşebilir. Yani gaz tarafındaki sözleşmelerin (önceden sabitlenmiş) karlılığı, petrolün istenmese de üretimini arttırabilir. Çünkü gaz kar ettiriyorsa petrol fiyatının bazı formasyonlarda anlamı kalmayabilir.
5. Bu da ABD petrol üretiminin, artması gereken bir gaz üretiminden dolayı artacağı bir dünya demektir. Yani Ağustos'taki 13.4 milyon varil/gün (mv/g) petrol üretim rekorunun rahatça üzerine çıkılabilecek bir dönem olabilir⁵.
6. Eğer beklenen olmazsa da, petrol fiyatı hızla artarsa gaz üretimi yine artacaktır.
7. Ayrıca petrol ve gaz şirketlerinin yavaş yavaş gaz ve petrol şirketlerine dönüşmesiyle gelir beklentisi de gaz da daha yüksek olabilir.
8. Ama 10 \$/mmbtu üstü LNG fiyatlarında piyasa talebi de daralabilir. Avrupa uzun dönemli kontratlar yapmazsa, Çin'in LNG ticaretindeki payı artabilir

Kısaca daha çok gaz üretilecekse ve ABD en önemli gaz ve LNG ülkesi olacak ise, petrolde yapısal bir düşük fiyat dönemine girilebilir. Fakat nihai tüketici olarak biz ham petrol değil, rafineri çıkışı/işlenmiş ürün fiyatı ödemekteyiz. Fiyatlar düşse de bazı bölgeler premium fiyatlar ödemeye devam edebilir.

³ <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=63584>

⁴ <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=61683>

⁵ <https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=63824>